

Laca Tijdingen

*Driemaandelijks Tijdschrift van Laca
Geschied - en Heemkundige Kring van Laken*

Jaargang 3 Nummer 3 maart 1992

Laken

*Wapen van de Koninklijke
Residentie Laken
Koninklijk Besluit van 20 april 1857*

TEN GELEIDE

1. - 27 DECEMBER 1991 - LACA-HEEMAVOND IN TREFCENTRUM NEKKERSDAL
Ook dit jaar hebben de bestuursleden van LACA een heemavond ingericht in de foyer van het trefcentrum Nekkersdal. Voor een groot deel lieten onze eregenodigden zich verontschuldigen om allerlei redenen, zodat het driejarig bestaan van de Geschied- en Heemkundige Kring in een serene intieme sfeer plaats vond. Als spreker werd de Heer WIJNANTS, Hoofd van de Educatieve Dienst van het Algemeen Rijksarchief uitgenodigd. Mede als fervent heemkundige, actief te Tervuren, wist hij de aanwezigen te boeien met een zeer interessante toespraak, handelend over "De ideale werking van een Heemkundige Kring". Zijn persoonlijke ervaringen deelde hij kwistig mee. Tijdens de "question-time" werden hem indringende vragen gesteld door het aandachtig publiek.

Vervolgens werd overgegaan tot de overhandiging van een oorkonde aan de Heer G. ABEELS waarbij deze officieel erkend werd als ere-lid van onze vereniging. De Heer ABEELS dankte ontroerd. Wij onthouden volgende passus uit zijn dankwoord : "LACA manifesteert zich op zijn eigen specifieke wijze ... Het is inderdaad zo, dat zoals het in Laken gebeurt, gebeurt het nergens anders. Het bewijs wordt hier vanavond in deze samenkomst geleverd dat de Heemkundige Kring LACA door de Brusselse milieu's op zijn juiste waarde wordt geapprecieerd". Dank U, Mijnheer ABEELS !

Nadien werd het woord verleend aan de Heer LEEMANS, die uittreksels uit zijn nieuwe brochure voorlas in het Lakense dialect. Een warm applaus volgde.

Als voorzitter richtten wij ons dan weer tot de Heer ABEELS, aan wie wij een verrassing konden aanbieden. Wij vonden onlangs toevallig een oude Keulse krant terug, daterend uit de eerste oorlogsjaren 1914-1918 en waarin een pittige folkloristische gebeurtenis geëvoceerd werd, die plaats vond in de Marollen. De Heer G. ABEELS, Voorzitter van de Geschied- en Archeologische Kring van de Marollen luisterde dan ook met puntige oortjes naar het verhaal dat we daaromtrent voorlazen. Daarna werd hem ook nog een afschrift overhandigd van de bewuste voorpagina van de Duitse krant.

Vermelden wij nog dat een artikel hieromtrent gepubliceerd werd in het driemaandelijks orgaan "Les Marolles", waarvoor eveneens onze beste dank !

Met de speciale Lakense taartjes, getooid met een getekend bedevaartsvaantje werd deze avond bij koffie en pint afgesloten.

2. - VOETGANGERSTUNNEL ONDER DE KONINGINNELAAN

Verder in LACA-Tijdingen wordt de historische schets van de Koninginnelaan voortgezet. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de voetgangerstunnel onder deze laan. Voorafgaand in deze "Ten Geleide", onze hartelijke gelukwensen en woorden van dank aan de ploeg van de Sint-Lukas-Kunsthumaniora, die laureaat werd van een wedstrijd uitgeschreven door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het kwam er voor de leerlingen op aan een gebouw, een monument of een stedelijke site die in de verdrukking geraakt was, uitvoerig te bespreken en constructieve voorstellen te uiten voor vernieuwing of restauratie.

Even de winnende groep voorstellen. Het betreft de leerlingen Filip CASTEELS, Vicky JORDENS, Nathalie VAN HOUTVEN en Birte VAN GARSSE (Afdeling binnenhuiskunst), Steven GEYS (Grafische kunsten) en Pascal TOUTENEL (afdeling architectuurtekenen).

De woordvoerder van de groep, Mej. Birte VAN GARSSE richtte zich tot de Heer Joris DILLEN, Erevoorzitter van LACA, voor bijkomende inlichtingen en was dan ook zo vriendelijk een exemplaar van het werk, na de prijsuitreiking, aan de Heer DILLEN over te maken. Dit werk heeft uiteraard onze nieuwsgierigheid en onze zin voor patrimoniumkennis geprikkeld.

Het is dus meer dan normaal dat we ons veroorloofd hebben diverse rubrieken uit dit werk te exciperen, gezien de rake en pertinente wijze waarop het thema werd uitgewerkt. Intussen hebben wij reeds het werkje opgenomen in het bibliotheekbestand van LACA.

Onze vereniging is steeds gediend met degelijk speurwerk en constructieve ideeën die stoelen op beroepskennis. Steeds tot wederdienst bereid, goede vrienden !

3. - ACADEMIE VAN HET BRUSSELS DIALECT

We vermelden terloops dat het werkje van de Heer LEEMANS, lid van LACA, "Herinneringen van nen aave Lóokeneir" aan de pas opgerichte Academie van het Brussels Dialect, met zetel in de Visverkopersstraat, werd overhandigd.

4. - GESCHIEDENIS VAN DE SINT-ALBAANSBERGSTRAAT

De Heer J. DILLEN verwierf tot op heden heel wat waardering voor zijn historische bijdrage. In zijn "Wens voor de toekomst", zie hoofdstuk 9, blz. 29 van zijn werk, doet hij een oproep voor de bescherming van twee gebouwen, omringd door tuinen, met name : de nummers 61 en 65 in voornoemde straat. Zij werden trouwens opgenomen in de "urgentie-inventaris", de lijst van waardevolle gebouwen, opgesteld door het Sint-Lukasarchief en de Nederlandse Commissie voor Cultuur van de Brusselse Agglomeratie.

Aangezien LACA ook de zorg voor het behoud van het patrimonium in zijn vaandel schreef, werden twee brieven verstuurd die de aandacht vestigen op mogelijke afbraak, verbouwing of verwaarlozing. De eerste brief werd geadresseerd aan de Heer P. VAN BRABANT, journalist, en de tweede werd gericht aan de redactie van ALERT, het berichtenblad van de Brusselse Raad van het Leefmilieu. Wij durven hopen dat mogelijkerwijze dit "duwen aan de kar" een positief effect zal sorteren !

5. - EEN MERKWAARDIGE TENTOONSTELLING IN HET BRUSSELSE STADHUIS

12 maart 1992 : vooropening van de tentoonstelling "RIJKDOM BEDREIGD" in de Gotische Zaal van het Brusselse Stadhuis. Voorzitter en Erevoorzitter waren aanwezig, ingaand op de vriendelijke uitnodiging die hen door het Stadsbestuur werd gezonden.

Het archief van de Stad Brussel brengt oude en kostbare stukken dichterbij de burger. We werden dan ook gegrepen door de vele bedreigingen waaraan de perkamenten- en papieren schatten voortdurend blootgesteld worden !

In zijn openingstoespraak richtte de Heer THIELEMANS, Schepen van Cultuur van de Stad Brussel, enkele lovende woorden aan de verant-

woordelijke werkers van LACA. Dank U, Geachte Heer Schepen. Elke aanmoediging van die aard stimuleert ons om zonder omzien verder te timmeren aan de lange maar boeiende weg !

6. - EEN HEEMKUNDIGE KALENDER

De Gemeenschapsraad van Laken werkt momenteel in samenwerking met LACA aan de uitgave van een "Heemkundige Kalender" voor het jaar 1993. Dit jaar nog zal deze kalender verschijnen en te koop aangeboden worden. Uitkijken dus in onze volgende "Tijdingen".

7. - SAMENWERKING MET ONZE LEDEN

Het dient gezegd : wij mochten reeds verscheidene brieven ontvangen waarin geeerde leden ons spontaan hun kennis omtrent het Lakense erfgoed of hun herinneringen aan intussen verdwenen sites mededeelden.

Zo heeft onlangs een lid van LACA ons belangrijke informatie verschaft over zijn vriend Ferdinand GIJSEN, een weinig erkende beeldhouwer. Een van zijn werken siert de voorgevel van het Paleis 5 op de Heizel, namelijk de symbolische figuur "De Studie".

Een andere heer deelde ons zijn herinneringen mee omtrent verdwenen winkels en fabrieken in de Maria-Christinastraat en de Koninginnelaan. Dank, hartelijk dank beste leden !

Intussen doen wij een nieuwe oproep aan dezen die in verband met de Koninginnelaan iets merkwaardigs in petto zouden hebben.

Wat is dienstig ?

Oude prentkaarten, artikels uit oude dag- of weekbladen en tijdschriften, foto's, affiches, voorwerpen of documenten in verband met reclame van de aan de Koninginnelaan gelegen fabrieken, winkels, café's of neringdoeners. (Alles natuurlijk ter ontlening en met de stellige belofte tot teruggave in degelijke toestand !). Ook geschreven herinneringen zijn welkom, onder gelijk welke vorm.

God weet in welke zolderhoek of in welke oude schoendoos een door ons bruikbaar stuk verborgen zit.

Met erkentelijkheid bij voorbaat !

L. CANDAU
Voorzitter.

Overhandiging oorkonde.

OP HET KERKHOF TE LAKEN : EEN MERKWAARDIG FAMILIEGRAF.

De eeuwigdurende concessie van de families CLARET en d'EPPINGHOVEN op het kerkhof te Laken wordt door niemand meer bezocht. Met Allerheiligen worden er sinds lang geen bloemen meer neergelegd. Nochtans rust daar een koningszoon. Roem is echter vergankelijk. Wie ligt daar eigenlijk begraven ?

Omstreeks 1848 (juiste datum en plaats zijn niet bekend) ontmoet Leopold I een uitermate knappe jonge vrouw : Maria Anna Arcadia CLARET (30 mei 1826 - 13 januari 1897) die hem later twee zonen zal schenken. (De geboorteakte van Mevrouw CLARET is in het Nederlands opgesteld).

Van Ernest II, regerende hertog van Saksen Coburg Gotha, en neef van Leopold I, krijgen de twee zonen in 1862 een adellijke titel toegewezen en zien hun naam MEYER veranderd in Baron von Eppinghoven. MEYER was de naam van de wettige echtgenoot van Mevrouw CLARET, een man van Duitse afkomst die een functie waarnam in de paardenstallen van Leopold I en die op verzoek van deze laatste in het huwelijk trad met de jonge vrouw teneinde haar te onttrekken aan het ouderlijk gezag ! Arcadie CLARET voert trouwens ook de baronstitel : in notarisakten tekent ze "Arcadie, Baronne d'Eppinghoven, née Claret", en haar briefpapier is versierd met een veelkleurig kroontje. Waarschijnlijk gaat het om een louter feitelijke toeëigening van de baronstitel.

De jongste van de twee zonen heet Arthur Chrétien Frédéric (1852-1940) en wordt geboren te Laken op het kasteel dat heden "Kasteel van Stuyvenberg" wordt genoemd. Let op de voornamen : Chrétien en Frédéric waren ook voornamen van Leopold I.

De concessie op het kerkhof te Laken bevatte aanvankelijk enkele leden van de families Claret en Suykens, familie van Arcadie Claret, doch de laatste personen die er werden begraven zijn Arthur, overleden op 9/11/1940, alsmede zijn echtgenote, Anna Lydie Louise Elisabeth HARRIS (1862-1944), dochter van de Britse consul in Nice, later Menton, en tenslotte ook hun enige dochter, Louise-Marie Alexandrine Ferdinande (1894-1966). Let ook hier op de voornamen : de meter was Louise, oudste dochter van Leopold II die bevriend was met de von Eppinghoven (in 1934 werd de naam door de rechtbank van eerste aanleg te Brussel gewijzigd in d'Eppinghoven). Louise wenste als voornaam voor het kind Louise-Marie, ter herinnering aan onze eerste koningin en echtgenote van Leopold I, wat op zijn minst een eigenaardige keuze kan genoemd worden. De Bulgaarse Tsaar Ferdinand, ook een Saksen Coburg, was peter, vandaar de derde voornaam Ferdinande. Deze enige dochter bleef ongehuwd : de tak van Arthur is dus uitgestorven. Merk op dat Arthur begraven ligt op slechts een paar honderd meter van de crypte waar zijn vader's praalgraf is ondergebracht ! Ernest SALU, overleden in 1987, onderhield het graf op verzoek van een nicht HARRIS die in Nieuw-Zeeland woont.

Arcadie zelf ligt niet in Laken begraven. Historici en vorsers hebben tevergeefs gezocht waar en wanneer ze is overleden. Het feit dat ze vaak bij haar zonen in Duitsland verbleef maakte de zaak niet makkelijker. Mits wat geluk heb ik dat probleem geklaard : Mevrouw Claret is overleden te Monheim (Duitsland) op

13 januari 1897. Ik ben van plan om ter plaatse te gaan onderzoeken of het graf nog bestaat. Dat is niet zeker want tegen de tand des tijds is zelfs geen koning opgewassen, laat staan de minnares van een koning.

De oudste zoon van Leopold I en Arcadie Claret : Georges Frédéric Ferdinand (geboren te Luik op 14/11/1849 en overleden op 3/2/1904 in Duitsland), heeft wel nakomelingen. Die leven niet meer in Europa. Zij zijn op de hoogte van het sprookje van weleer maar daarover later wat meer.

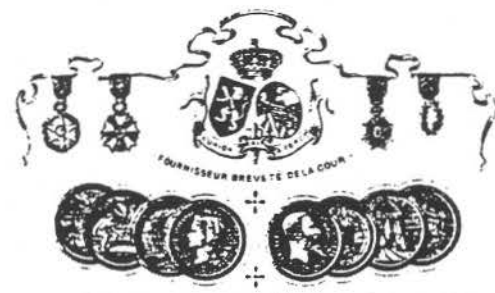
Victor CAPRON.

Graf nr 309
(weg nr 1,
perk 24)

Bibliografie

Albert Duchesne, "Chaussée de Wavre à Ixelles, là où un couvent a remplacé la propriété du Colonel CLARET", in Mémoire d'Ixelles, Bulletin du Cercle d'Histoire locale d'Ixelles, septembre-décembre 1986, p. 5-17.

PARIS 1900
MÉDAILLE D'OR
SAINT-LOUIS 1904
MÉDAILLE D'OR
LIÈGE 1905
GRAND PRIX
MILAN 1906
HORS CONCOURS VICE PRÉS DU JURY
ST. TROND 1907
DEUX GRANDS PRIX
BRUXELLES 1910
HORS CONCOURS SEC RAPPORT JURY
GRAND PRIX
1re MÉDAILLE D'OR DU 800th DE PRIME
TURIN 1911
TROIS GRANDS PRIX
ROUBAIX 1911
HORS CONCOURS VICE PRÉS DU JURY
CHARLEROI 1911
HORS CONCOURS VICE PRÉS DU JURY

La Nutricia

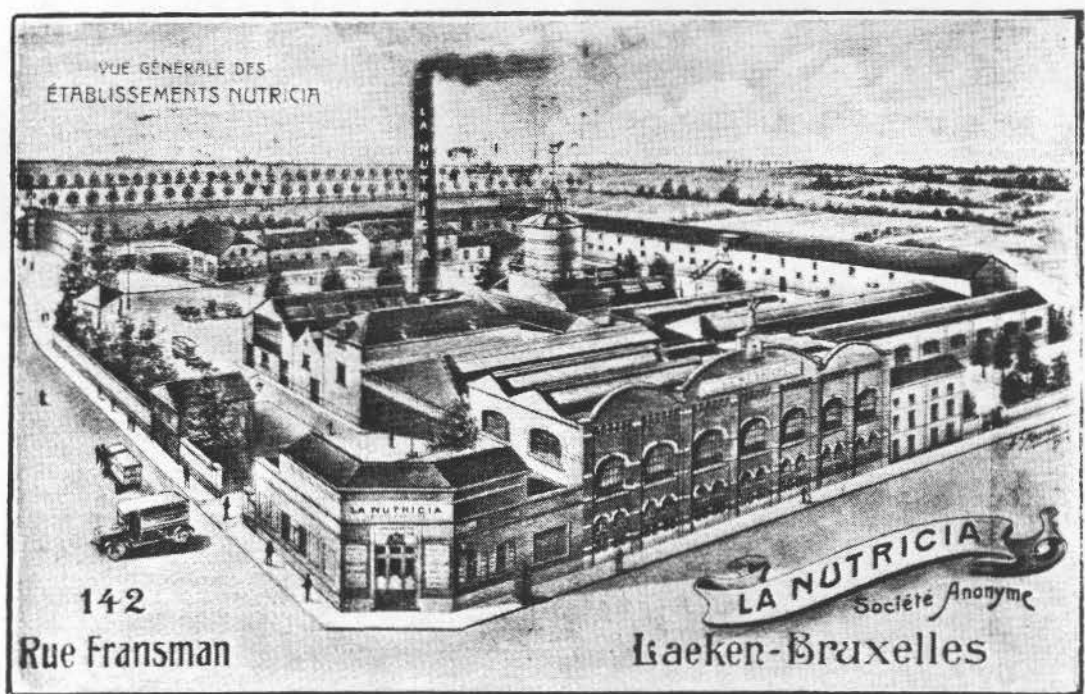
SOCIÉTÉ ANONYME BELGE

TELEPHONE 2744 ou 9400
ADRESSE TELEGRAPHIQUE ET POSTALE
NUTRICIA LAEKEN
ABC Code 5th Ed

142, RUE FRANSMAN.

Laeken, le 7 Mai 1915.
(BELGIQUE)

ANNUAIRE D'INDUSTRIE 1914-1915, p. 101-102

Het was te voorzien dat het gebou van

HET WAS TE VOORZIEN DAT HET GEBOUW VAN
NUTRICIA ging verdwijnen.

Vroeger stond er

NUTRICIA GING VERDWIJNEN. VROEGER STOND

de ne Café - Restaurant : La Laiterie Modèle. La

DAAR EEN CAFE - RESTAURANT : LA LAITERIE MODELE. LA

Nutricia was in 1898 gesticht en was een van de bekendste

NUTRICIA WERD IN 1898 GESTICHT EN WAS EEN VAN DE BEKENDSTE

fabrieke, als ik het zoo mag zeggen van Laken. Er waren

FABRIEKEN, OM ZO TE ZEGGEN VAN LAKEN. ER WAREN

zeikernvast en festegtal keirre mei pierre en vijf of zes

ZEKER EEN VIJFTIGTAL KARREN MET PAARDEN EN VIJF OF ZES

camionnette. Nogthans wooren er melkboerinnekes en

BESTELWAGENS. NOCHTANS WAREN ER MELKBOERINNEKES EN

boere die de melk van eule boerdersen in d'omstreik en de

BOEREN DIE DE MELK VAN HUN BOERDERIJ IN DE OMGEVING IN DE

stad kwoome verkoupe. Ze hadde e klein kerreke

STAD KWAMEN VERKOPEN. ZE HADDEN EEN KLEIN KARRETJE

mei vesse melk in groute kroieke en verkogtege eule melk

MET VERSE MELK IN GROTE KANNEN EN VERKOCHTEN HUN MELK

on de liter of halve liter on de particuliere. Da kerreke was

PER LITER OF HALVE LITER AAN DE MENSEN. DAT KARRETJE WERD

getroke den nen hond of twi. In de winter, as het vrees

DOOR EEN HOND OF TWEE GETROKKEN.

IN DE WINTER, ALS HET VROOR

en da ze moeste blaiere steen, schoofdege ze en haute

EN WANNEER ZE MOESTEN BLIJVEN STAAN, SCHOVEN ZE EEN HOUTEN

plank op de grond ve draanen hond te beschermte van

PLANK OP DE GROND OM DE HOND TE BESCHERMEN TEGEN

de kou. Soms was er ie en doo en melkboerinneke mei ne

DE KOU. SOMS WAS ER HIER EN DAAR EEN MELKBOERINNEKE MET EEN

kreuwaage.

KRUIWAGEN

Mier as iene melkboer, noo zein "Tourne".

MEER DAN EEN MELKBOER GING NA ZIJN TOURNEE
ging ne pot pakke in ne kafe' en bleif do plekke on den
EEN POT PAKKEN IN EEN CAFE EN BLEEF DAAR PLAKKEN AAN DE
Tuug. Gebuure, die kompassse hordoge ve daanre hand di
TOOG. BUREN DIE MEDELIJDEN HADDEN MET DE HOND DIE
doo en't bibbere was van de kaa, begeste daane melkboer
DAAR BIBBERDE VAN DE KOU, BEGONNEN DE MELKBOER
ooiet te moeke: Zeg kontwaaiere piss... Zie de gaie ni
UIT TE MAKEN : ZEG " " ZIE JE NIET
dat da erin biest-doo en't verstaiere es van de kaa.
DAT HET ARME BEEST AAN HET VERSTIJVEN IS VAN DE KOU.
As ge nog lang bleift hange, Zude gaie a klanciese
ALS JE NOG LANG BLIJFT HANGEN, ZAL JE JE KLANTEN
verliese. Kwam er ne gardevit of agent

VERLIEZEN . KWAM ER EEN " " OF POLITIE

verbaie was alles rap gebakke. Er woore amendes ve
AGENT LANGS, DAN WAS ALLES VLUG VOORBIJ. ER WAREN BOETEN VOOR
mishandeling van bieste. En zelfs, van tuiet tot
DIERENMISHANDELING. AF EN TOE WAS ER ZELFS

taet was er kontrol van d'agente die de melk kontro.

leidege en amendes goove ve de geduupte melk.
 EN BOETEN GAF VOOR DE ONTROOMDE MELK

Go waare uuk mense die van de melk van
 FR WAREN OOK MENSEN DIE VAN DE MELK VAN
 Nutricia niks wilde uure. Ze vandege dat dei melk

NUTRICIA NIETS WILDEN WETEN. ZE VONDEN DAT ER MET DIE MELK
 geschipoteit was. Te eule was da "buucht in fleskes."
 GEKNOEID WAS. VOOR HEN WAS DAT "BUCHT IN FLESKES"

De vesse melk was genoemt: raa melk en was en remeide
 DE VERSE MELK WERD RAUWE MELK GENOEMD EN WAS EEN GENEESMIDDEL
 ve de zieke katten die gebite woore den en rat of die
 VOOR ZIEKE KATTEN DIE DOOR RATTEN WAREN GEBETEN OF

vergiftet woore den de dooivejappers. Men kest raa mel
 DOOR DUIVENMELKERS WAREN VERGIFTIGD. MEN KON RAUWE MELK
 in de winkels (cremerie) kuupe. As de melk geroeije
 IN DE WINKELS KOPEN. WANNEER DE MELK GEKOOKT

was kwam er en vette creme booven op die men in
 WERD KWAM ER EEN VETTE ROOMLAAG NAAR BOVEN, DIE MEN IN
 de warme kaffi leidege. Te veule mense en kindere

DE WARME KOFFIE DEED. VOOR VEEL MENSEN EN KINDEREN
 was da en behuening. Go was e spreekwoot: Ei
 WAS DAT EEN BELONING. EEN SPREEKWOORD ZEGT: HIJ
 eit al het vet van de melk gescheupt en es mer
 HEEFT AL HET VET VAN DE MELK GESCHEPT EN IS ER MET
 de creme weg. Men kos vuk dei crem op nen boter-
 DE SLAGROOM VANDOO. MEN KON OOK DE ROOM OP EEN BOTER-
 ham mei broeine soiker smeire.

HAM MET BRUINE SUIKER SMEREN.

Gedurende 14/18 en 40/44 was er floeikes
 GEDURENDE 14/18 EN 40/44 WAS ER ONTROOMDE
 melk (melk meiwooter, floeikes bee (genoemt 0.8 of
 MELK (MELK MET WATER), SLAP BIER (GENOEMD 0.8 OF

afwaswoter) en ook floeikes kafi' (piscuwt of 11/37)

VAATWATER

EN

OOK

SLAPPE

KOFFIE (

"

- 10 -

Tegenwoordig, heme de doovan en nuu

TEGENWOORDIG

HEEFT

MEN

ER

EEN

NIEUWE

Maode van gemokt en de noeme dat light (licht)

MODE

VAN

GEMAAKT

EN

MEN

NOEMT

DAT

: LIGHT

het es dooven ni goeijkemper.

DAAROM NIET NOODZAKELIJK GOEDKOPER.

As ik op T.V. de reclame zien van bee zonder

WANNEER IK OP T.V. DE RECLAME

ZIE

VAN

BIER

ZONDER

alkool, kafi' zonder kafi' en melk vrei van alles

ALKOHOL, KOFFIE ZONDER KOFFIE EN MELK MET ALLES EN

in of zonder kwei ni wa en die dei melk iel lang

NOG WAT IN

EN DAT DIE MELK HEEL LANG

kan bewoore. Ik vraag ma af: zein waile zuu

KAN WORDEN BEWAARD, STEL IK ME DE VRAAG: ZIJN WIJ DAN

slap van sonook gewende?

ZO SMAKELOOS GEWORDEN?

Waile zein toch in het land van het BEE

TENSLOTTE ZIJN WIJ TOCH HET LAND VAN HET BIER

zeulfs van goe bee. As ge geire Faro, Lambic - - en

EN ZELFS VAN GOED BIER. ALS JE GRAAG FARO, LAMBIC, ENZ...

zuuvaech op a gemak drinkt kunde moeiljelek

RUSTIG DRINKT

KAN JE MOEILIJK LICHT /

floeikes bee drinke.

FLAUW BIER DRINKEN.

Ik weuit van smook en goesting te

IK WEET DAT OVER SMAAK

DISCUSSIEREN

diskuteire es taict verliese

VERLOREN TIJD IS.

Het oeterste, het strafste es toch

HET TOPPUNT, HET STRAFSTE IS TOCH

floeikes limonade of floeikeswoter in en

"

LIMONADE

OF

"

SPUITWATER

IN

plekke duus op den nup toe.

- 11 -

BLIK

DRINKEN .

En nuwe moode es alteijt gekritikeit

EEN NIEUWE

MODE

IS

ALTIJD

GEKRITISEERD

geweist. Ma vooder zegolege ma dikwels: in

GEWEEST

MIJN

VADER

ZEI

ME

DIKWIJLS

: IN

maienen taict en ik zeg uuk het zelfde teige

MIJN

TIJD

....

EN

IK

ZEG

DAT

OOK

NU

AAN

mein kinde die looters uuk ... en duu voej

MIJN

KINDEREN...

DIE

OP

HUN

BEURT

LATER

OOK...

ENZ...

Toch es er eet da 'k vlesvin:

TOCH

IS

ER

IETS

RAARS .

Get na de clowns in de cirk die op

JE

HEBT

NU

DE CLOWNS

IN

HET CIRCUS

DIE VERSCHIJNEN

koorne mei en broek die te keut es en eule vest

MET

EEN TE

KORTE

BROEK

EN

HUN TE

die te grunt es en mei scheure en gekleude lappe

GROTE JAS

MET SCHEUREN

EN GEKLEURDE

LAPPEN OP.

op. Ze sein pesies gekampt mei en verslote grijel

ZE

ZIJN

ZO TE ZIEN

GEKAMD

MET

EEN

VERSLETEN

HARK

af mei e verket zonder tanne.

OF MET EEN VORK

ZONDER TANDEN.

Oewel das na uuk de moode gewende

WELNU ,

DAT

IS

NU

OOK

DE

MODE

GEWORDEN

ve de kindere of de joenkheit. Da geeft ma den

VOOR DE KINDEREN

EN

DE JONGEREN.

HET GEEFT MIJ

DE

indruk dat dei soekelerekes do rond luupe mei

INDRUK

DAT

DIE

KLEINE "SUKKELAARS"

ROND

LOPEN

MET

de broek van eule grunte breu en de maskes mei de

DE BROEK

VAN

HUN

GROTE

BROER

EN

DE MEISJES

MET DE

klicre van eule grunte Zuster. Van de gekleurde

KLEREN

VAN

HUN

GROTE

ZUS.

VAN

DE

GEKLEURDE

lappen die do in genoeit sein zeg ik niks.

LAPPEN DIE DAAROP GENAAID ZIJN ZEG IK NIETS.

Het schoeinste komt ven de pine . Over

NU KOMT HET MOOISTE . ONLANGS

lest em ik en madam gezien, ik zeg wel en mad

HEB IK EEN DAME GEZIEN, IK ZEG WEL EEN DAME ,

mei ne focurure mantel en dei mans bottine son

MET EEN PELSEN MANTEL EN DIE HAD MANNENSCHOENEN AAN.

(of e soot saldoot schoene) Veel mensen kiedeg

(EEN SOORT SOLDATEN SCHOENEN) VEEL MENSEN KEERDEN

zich oem en dei mei was er

ZICH OM EN DIE DAME WAS ER

persies fier van gelaick en

PRECIES FIER OP.

mugge mei foetbaal schoene.

NET EEN MUG MET VOFTBALSCHOENEN .

Meschien mei den averdoen of Zonder

MISSCHIEN BEN IK MET HET OUDER WORDEN (ZONDER DAT

oket ek weit sein ik ne Zoogeman on't weude

IK ER ZELF VAN BEWUST BEN) EEN ZAGEMAN AAN 't WORDE

Iederin sein goesting en mei al da

IEDEREEN ZIJN SMAAK EN MET AL DAT

Gebabel em 'k deust gekreige.

GEBABEL HEB IK DORST GEKREGEN .

Nen aave Lookeneir

Naschrift :

Het zou interessant zijn de geschiedenis van de melkerij of liever melkfabriek NUTRICIA (N.V.) uit te pluizen.

Dat het een belangrijk bedrijf was blijkt nog uit een passage uit het boek "Strombeek-Bever, wel en wee van een randgemeente" van oud-burgemeester Ernest SOENS (x) : Hij schrijft in zijn sappige verteltaal :

"In het jaar 12 kwam er ook voor de eerste maal een auto in ons dorp. Het vehikel behoorde toe aan ene CLEMENT, een Nederlander uit de Lakensestraat.

De man was directeur van de melkerij Nutricia in Laken. Hoewel zijn villa op slechts enkele honderden meters van de kerk stond, kon hij niet aan de verleiding weerstaan om er in grote stijl heen te rijden. Als jongens stonden we er allen naar te gapen, ons vol be- en verwondering afvragend hoe het gods mogelijk was zonder paarden vooruit te komen ! Tijdens de eerste Duitse bezetting moet deze Hollandse zakenman aan de ongenode gasten wat te veel melk verkocht hebben. Hij vond het raadzaam zijn heil over de noordergrens te zoeken. Op weg daarheen spoorde CLEMENT zijn chauffeur alsmear aan plankgas te geven, want "het kon op minuten aankomen". Aan de grens werd hij inderdaad in verzekerde bewaring genomen.

Enige tijd na zijn vrijlating ontving vader een voorstel van hem : "SOENS, gij hebt geld en ik heb verstand; samen kunnen we grote dingen verwezenlijken !" "Juist, zei vader, weldra zou u geld hebben en ik verstand ..." CLEMENTS Nutricia was op dat ogenblik in de hoofdstad van het Rijk nr.1. Op de wagens prijkte in gouden letters : "Fournisseur de la Cour". Om dat privilege te verwerven had hij daar in Laken een speciale stal met tapijten op de vloer laten inrichten, compleet met een mannetje om als de bliksem de koetaarten op te ruimen !"

x x x

Vermoedelijk had de N.V. Nutricia Nederlandse aandeelhouders, want in de laatste jaren vóór de tweede wereldoorlog woonde in de Terplaststraat nummer 3, nog een Nederlander die directeur van Nutricia was : ene VELTMAN, vader van een kroostrijk gezin (hij was katholiek alhoewel hij uit Noord-Nederland afkomstig was - waar heel weinig katholieken woonden). Naar verluidt zou hij voordien failliet gegaan zijn in Nederland omdat hij in zijn pogingen faalde om margarine te fabriceren en te verkopen (deze vetstof was vóór wereldoorlog II niet erg populair, zeker niet in Nederland).

J.D.

VOETNOOT

(x) Eigen uitgave, 1991 (pagina's 22 en 23).

EEN TOEMAATJE UIT DE VERZAMELING CAPRON.

Brief van Koningin Victoria aan (onze toekomstige koning) Albert
om hem geluk te wensen met zijn nakend huwelijk.

Balmoral Castle,
25 Sept. 1900

Cher Albert,

Ces lignes te seront remises, ainsi que mon cadeau que je te prie d'accepter à l'occasion de ton mariage par le Colonel Carington, mon Ecuyer que j'envoie pour me représenter en cette occasion.

Je fais bien des vœux pour ton bonheur, et te prie de dire bien des choses affectueuses de ma part à ta chère Fiancée.

Mon grand désir est de posséder une photographie d'elle et de toi.

Je me dis pour toujours

ton affectionnée Tante

Victoria RI

Deze brief van Koningin Victoria is één der laatste gericht aan een lid van onze Koninklijke Familie. Zij overlijdt immers op 22 januari 1901. Zij was geboren op 24 mei 1819.

Haar geschrift is nog moeilijk leesbaar ... tenzij voor wie het een gewoonte is koninklijke briefwisseling te lezen.

Albert en Elisabeth huwen op 2 oktober 1900.

V.C.

Volgende werkvergaderingen
Vrijdag 24 april 1992
Vrijdag 22 mei 1992
Vrijdag 26 juni 1992
telkens om 20 uur

In NEKKERSDAL G. Schildknechtstraat nr 26.

Balmoral Castle.

25 Sept: 1908

Cher Albert,

Les lignes te
seront remises
avant que mon
couteau que je
te prie d'accepter
à l'occasion de
ton mariage par

pour le planer. Mon grand dessein
est d'acquiescer avec bon plaisir de passer
quelques jours pour te reposer, mon photographe
te rendra cette occasion, d'aller de ton.

Je suis hier des
vieux pour ton
bonheur, et te
fais de. dire bien
des choses effec-
tuelles de ton point
à ton chère fiancé.

Je suis pour
ton bonheur

ton affectueux

Tante

Victorine.

BEELDHOUWERK EN VERSIERINGSKUNST IN LAKEN (vervolg)

II. NOG GEDENKTEKENS EN STANDBEELDEN. (vervolg)

BIOGRAFIE VAN DE BEELDHOUWERS (vervolg)

- 6) NITSCHOWA Ludwika, geboren Kraskowska (1889 - 1989; (x) zij overleed een paar maanden voordat zij honderd jaar zou zijn geworden)

(hoofd van Copernicus, voor het Planetarium)

Studeerde aan de Academie van Krakov.

Docerde aan de Academie voor Schone Kunsten van Warschau.

Haar werk was al eens aanwezig in Brussel. Zij versierde immers het Paviljoen van Polen op de Wereldtentoonstelling van 1935.

Van haar tientallen werken bevinden er zich ondermeer :

In Warschau :

- het monument van Marie Curie;
- idem van Copernicus (gans andere versie dan deze van Laken).

In Wroclaw : Paus Johannes XXIII.

In Guadalajara : Chopin.

In 1985 werd een boek over haar uitgegeven ("Ludwika Kraskowska - Nitschowa rzeźba", Ministerstwo kultury i sztuki centralne biuro wystaw artystycznych, Warszawa).

Het beeldhouwwerk dat zich in Laken bevindt wordt er in vermeld; ook met een afbeelding. De illustraties zijn echter van zulkdanige kwaliteit dat zij niet voor ons tijdschrift konden gereproduceerd worden.

(x) de beeldhouwer is dus niet Tkotuweska zoals vermeld door G. DES MAREZ in "Guide Illustré de Bruxelles" (Brussel 1979).

Joris DILLEN

Voor de bezorgde informatie druk ik mijn dank uit aan :

- De heer Zieleniewicz, directeur van het Ministerie van Cultuur en Kunsten van Polen;
- De heer W. Kasprzak van de Poolse Ambassade (v/h Ambassade van de Volksrepubliek Polen);
- Mevrouw Mrozowski, voorzitter van de Vrije Polen in België.
(tijdens het onderzoek bleek zij de nicht te zijn van de beeldhouwster van het hoofd van Copernicus, dat haar onbekend was.)

DE KONINGINNELAAN, EEN AANLEG MET HINDERNISSEN. (vervolg)

HERWAARDERING VAN DE VOETGANGERSTUNNEL.

1. INLEIDING

In het kader van onze uitgebreide historische schets van de Koninginnelaan belichten we hierna een haast in de vergetelheid geraakte constructie.

Onder het motto : "Haal een gebouw of een monument uit het verdomhoekje", organiseerde de Vlaamse Gemeenschapscommissie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in 1990 een wedstrijd waaraan diverse groepen uit het algemeen, technisch-, beroeps- en artistiek secundair onderwijs van de Brusselse regio deelnamen.

Een team leerlingen van de St-Lucas Kunsthumaniora, begeleid door hun leraar, de Heer Alain BRUYNDONCKX, werd laureaat van de wedstrijd met een grondige en uitvoerige bespreking van de voetgangerstunnel aan de Koninginnelaan, ontworpen in 1911 door architect Alban CHAMBON. Vermelden wij ook nog dat deze studenten zich tot de Erevoorzitter van onze Geschied- en Heemkundige Kring, de Heer Joris DILLEN, richtten voor bijkomende informatie. Het is dus niet meer dan billijk dat LACA Tijdingen zijn lezers opmerkzaam wil maken voor dit stukje historisch erfgoed van Laken.

DE PERS

In de Nederlandstalige pers, met name het Laatste Nieuws van 21 maart 1991, alsook in het maandblad van de Socio-Kulturele Raad van Laken (5 mei 1991) werd aandacht besteed aan deze gebeurtenis. Een begeleidende foto maakte overduidelijk dat dit initiatief een verdienstelijke echo had teweeg gebracht. De Heer Leo PARDON, adjunct-directeur van de NMBS bezocht de site in aanwezigheid van de winnende groep en toonde bereidheid tot renovatie van het al te lang verwaarloosde stukje Lakens patrimonium.

WAAROM IS DEZE SITE ZO BELANGRIJK ?

De voetgangerstunnel onder de Koninginnelaan werd aangelegd in de onmiddellijke omgeving van twee merkwaardige historische plaatsen die het aanschijn van de oude gemeente Laken grondig gewijzigd hebben.

a) Tijdens het koningschap van Leopold I : de O.L.V.-Kerk

De Onze-Lieve-Vrouw-Kerk werd opgericht op initiatief van de Vorst naar de plannen van architect POELAERT, ter herinnering aan onze eerste Koningin Louise-Marie van Orléans, overleden te Oostende op 11 oktober 1850. Zonder evenwel voltooid te zijn werd zij door de plaatselijke geestelijkheid in gebruik genomen op 7 augustus 1872, en dit tijdens het koningschap van Leopold II. (Zie ook LACA Tijdingen : Jaargang 2 nummer 3 blz. 14). Tegen alle gebruikelijkheid in is het koor niet naar het Oosten doch naar het Noorden gericht. Hoogstwaarschijnlijk is dit te wijten aan de vorm van het terrein. Wie meer wil weten over de bouwstijl, de Nationale Inschrijving (KB van 14 oktober 1850 en Wet van 21 juni 1853) alsook over de plechtigheid, georganiseerd ter gelegenheid van de eerste-steenlegging leze, het interessante boekje,

gepubliceerd door "La Société pour la Propagation de la Sainte Doctrine et l'Encouragement des Bonnes Oeuvres" - 1854. (Fotocopie in bibliotheekbestand van LACA)

b) Tijdens het koningschap van Leopold II : de Koninginnelaan.

Met de bouw van de kerk onderging ook de omgeving een grondige metamorfose. Zo werd het tracé vastgelegd voor een majestueus voorplein en voor een nieuwe aan te leggen laan. Het project dateert van 1853. Toen reeds werd beslist dat de Koninginnelaan een noodzakelijke breedte van 35 meter moest bezitten als invalsweg naar het hoofdportaal toe. Op die manier zou het silhouet van de kerk zich wonderwel aftekenen in de as van deze voorname laan. Wij hebben in vorige afleveringen van LACA Tijdingen reeds aangetoond dat de Koninginnelaan heel wat wisselvalligheden gekend heeft, vooral tijdens het koningschap van Leopold II. Tenslotte zal deze laan, naar het einde van de negentiende eeuw toe tot de mooiste verkeersaders van Laken behoren !

EN TOCH ... VERKEERSPERIKELEN !

Deze rechtlijnige vorstelijke laan, aanvangend aan de Lakenbrug over het kanaal en uitmondend op het voorplein van de kerk werd als het ware gebarricadeerd door de spoorlijn nummer 50 - Brussel Noord - Gent St Pieters - Oostende. Bovendien had de Maatschappij VAUCAMPS, uitbaatster van de eerste tramlijnen te Brussel, en meer bepaald de lijn "Laken-Brussel Zuid", een depot opgericht, dat plaats bood aan zes rijtuigen en drieënveertig paarden op het einde van de laan, vlakbij het hoofdportaal van de kerk. De toegang tot deze terminus vereiste een bovengrondse overweg die de spoorweg kruiste. De overweg werd van slagbomen voorzien waarvan de werking uiteraard dikwijls het verkeer stremde !

Deze hindernissen werden definitief opgelost in het begin van de jaren 1930 wanneer beslist werd een tunnel te graven onder de spoorweg. Wij zullen er later in een meer gedetailleerd artikel op terug komen.

Reeds in 1903 echter werden twee architecten aangezocht een tunnel voor voetgangers te verwezenlijken die de Koninginnelaan moest verbinden met de Paleizenstraat over de bruggen. In het volgende rubriekje zullen we even de persoonlijkheid en de werken van de Heer CHAMBON belichten.

ARCHITECT ALBAN CHAMBON

Hij werd geboren in Frankrijk en vestigde zich definitief te Brussel op 21 juli 1868. Na eerst als tekenaar gewerkt te hebben voor verscheidene architecten in de hoofdstad ging hij zich specialiseren in de architecturale decoratie. Hij verhuist naar Elsene (Livornostraat) waar hij een werkplaats inricht en op een gegeven ogenblik om en bij tweehonderd personen te werk stelt.

Hij verwerft opdrachten voor decoratie van theaters :

In Brussel

- Het Eden-Theater, destijds gelegen langsheen de Ijzerenkruisstraat
- Het Beurstheater, (1885) verwoest door een brand in 1890.

In Oostende

- Het Kursaal (1898 - 1907)
- Het Koninklijk Theater (1899 - 1905)

In het buitenland

- Het Gaiety Theater en het Charing Cross Theater in Londen
- De Parkschouwburg in Amsterdam (1883)
- Diverse restaurants in Londen
- enz.

Onder de meest verdienstelijke werken te Brussel vermelden wij :

- Het Metropolehotel, waarvan het restaurant naar zijn naam genoemd werd en die heden nog draagt.
- De Centrale Hallen (nu Parking 58), de Noordpool (ijsschaatsbaan) en het Zomerpaleis (een Music-Hall).
- De fontein met het beeldje "de waterdraagster" van beeldhouwer Juliaan DILLENs, midden op het kruispunt "Bareel" te St.Gillis.
- Het Hotel "Cecil" op de hoek van de Noordlaan (nu A. Maxlaan).
- De Kunstberg (1909 - 1910)
- De uitbreiding van de gebouwen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas - Wolvengracht.
- en ten slotte te Laken de inrichting van de voetgangerstunnel onder de Koninginnelaan in 1911

Voorwaar een mijnheer die heel wat architecturale sporen heeft nagelaten, waarvan helaas veel werd vernietigd !

ALGEMENE BESCHRIJVING VAN DE VOETGANGERSTUNNEL

Gezien de nauwkeurigheid van de studie, opgesteld door de leerlingen van de Sint-Lucas-Kunsthumaniora, veroorloven we ons enkele notities uit het hierboven aangehaalde werk te exciperen.

"De stijl van onze voetgangerstunnel is eclectisch. De lantaarn echter is van een zuivere art-nouveaustijl. Dit stukje architectuur of openbaar infrastructuurwerk is een stille getuige van wat architecten op het einde van de 19de, begin 20ste eeuw konden.

De infrastructuur bestaat uit 3 delen :

- * de onderdoorgang
- * de spoorweg
- * de toegang.

de doorgang :

De afmetingen : Breedte : 6m. 80
Lengte : 5m. 20
Hoogte : 2m. 70

In de breedte wordt de doorgang in twee gedeeld door zeven granieten zuilen met een gelijke tussenafstand. Deze zuilen dienen ter ondersteuning van de stalen profielen die de doorgang overbruggen en op hun beurt de spoorweg ondersteunen. Zij zijn voorzien van een achthoekige basis, een conische schacht en bovenaan een lotusachtig kapiteel met een ingedrukte achthoekige impost.

De doorgang wordt in de diepte ingedeeld in zes traveeën van 4m. 20. Tussen de stalen profielen zijn er ter afdekking van de ruimte 192 cassetten aangebracht. Deze zijn uit gebakken

materiaal, wit geglazuurd en komen in twee verschillende motieven voor.

Het uitzicht van de voetgangerstunnel wordt aan de vier buitenhoeken bepaald door pilasters, bekroond met een kruik op een voetstuk. Het geheel is in blauwe hardsteen uitgevoerd. De postamenten zijn gedecoreerd door rechthoekige cartouches, waarbinnen zich een kroon bevindt (een verwijzing naar de koninklijke verblijfplaats). De twee buitenste balken dragen elk acht cassetten met rozetten en zijn in gietijzer. Tussen de cassetten ontspringen stengels met palmetten.

De spoorweg :

De spoorweg zelf is, ter hoogte van de onderdoorgang, geïsoleerd door een leuning in smeedijzer waarvan de stijlen hun oorsprong vinden in de onderliggende cassetten van de buitenbalken. Verder wordt de grens tussen de spoorweg en de toegang getekend door een balustrade in blauwe hardsteen. Balusters en postamenten wisselen elkaar af.

De toegang

De toegangsinfrastructuur die haarspeldvormig is, bestaat uit een trap in blauwe hardsteen en een hellend vlak in kasseien. De wanden zijn bekleed met een plint in arduin en met geglazuurde witte en gele tegels. In het draaipunt van het hellend vlak treffen we een zesarmige lantaarn aan, die enigszins een gothische kruisbloem evoceert. Zowel het basement als de schacht zijn vervaardigd uit gepolijste graniet. De zesarmige lantaarn zelf is uit smeedijzer vervaardigd en was aanvankelijk voorzien van zeven glazen bollen."

BESCHRIJVING UIT ARCHITECTURAAL OOGPUNT

Onze voetgangerstunnel kan niet los worden gezien van de wijk waartoe hij toegang verleent : een wijk die geklemd zit tussen de muren van het Koninklijk Domein, de spoorwegbedding Brussel-Gent en de Koninginnelaan. Deze oase van betrekkelijke stilte en rust trekt onze aandacht, temeer daar, ondanks de sporen van verloedering, verschillende gebouwen betere tijden lieten vermoeden. Zo bijvoorbeeld een viertal gebouwen in de Paleizenstraat over de bruggen. Een dergelijk vrij gaaf geheel in de onmiddellijke omgeving van grote verkeersaders en op een boogschuit van Brussel - Pentagon is niet te versmaden.

Al is de architectonische kontekst stilistisch gezien niet denderend, toch is hij voldoende gaaf om de tunnel niet in verdrukking te brengen.

De verpaupering van de wijk ligt waarschijnlijk aan de basis van de verloedering van deze site.

De voetgangerstunnel heeft ook een architecturaal-documentaire waarde :

a. Er resten ons nog slechts enkele gave openbare infrastructuurwerken uit de 19de - 20ste eeuw.

b. Hij verdient ook speciale aandacht omdat hij een illustratie is van het werk van A. CHAMBON, waarvan nog weinig overblijft.

c. De stijlkwaliiteit is ontegensprekelijk. Het is een eclectisch bouwwerk met integratie van een art nouveau lantaarn van de zuiverste soort. Dit stijlgebonden architectonisch aspect komt de voetgangerstunnel ten goede.

HERWAARDERING VAN DE SITE

De opmerkingen en de positieve voorstellen rond de herstellingen trokken eveneens onze aandacht.

Tot verbetering en herwaardering van de hele omgeving stellen zij onder andere voor :

"I. Het braakliggende hoekterrein aan de Hubert Stiernetstraat/Arthur Cosynstraat te onteigenen en voor openbaar nut in te richten als rust- en ontmoetingsplaats voor onder andere de wijkbewoners.

De ligging ten opzichte van de windstreken speelt in het voordeel van dergelijke bestemming.

II. Herstellingswerken uit te voeren aan de omheiningmuur die het privé-eigendom omsluit aan de hoek van de Hubert Stiernetstraat en de Koninginnelaan (tegenover de voetgangerstunnel).

III. De voetgangerstunnel zelf, als waardevol stukje openbare infrastructuur, moet gerenoveerd worden. Volgende werken dienen uitgevoerd te worden :

- 1) De wanden en balustrades zijn het slachtoffer geworden van graffiti, en dienen grondig te worden gereinigd. Ook kunnen ze best een anti-graffiti bescherming gebruiken met bijvoorbeeld de produkten van Imperplex Belgium.
- 2) Het herstellen van de cassetten en de nodige waterdichting tussen de spoorweg en het cassettenplafond.
- 3) Ontroesting van de metalen constructie en deze liefst in oorspronkelijk motief terugplaatsen. Op de decoratieve delen de nodige bescherm laag aanbrengen.
- 4) Herstellen van parement metselwerk.
- 5) De beschadigde delen van de balustrade in blauwe hardsteen vervangen, en de losgeraakte delen terug vastzetten. Versterken van de balustrade, die onderhevig is aan de trillingen van tram en trein.
- 6) Heraansluiting van de lantaarn op het verlichtingsnet, en de lantaarn terug voorzien van zeven glazen bollen.
- 7) Vernieuwing van de algemene verlichting van de site.
- 8) Groenaanplanting.
- 9) Wand en muren voorzien van een kleur.
- 10) De rioleringswerken voor afvloeiing van water herstellen
- 11) Herbekleding van stoepen en hellend vlak.
- 12) Het plaatsen van vuilnisbakken."

GETUIGENISSEN VAN OUDE LAKENAARS

Wij willen van deze gelegenheid gebruik maken om enkele getuigen die ons aanschreven of die we toevallig ontmoet hebben, hier aan het woord te laten. Bemerk met welk heimwee ze hun herinneringen voor de geest roepen :

a) De Heer A. MERTENS (71 jaar)

"Ik heb Laken goed gekend en woon er nog steeds (geboren en getogen). Ik heb de tunnel onder de "IJzerweg" weten bouwen. Op de Koninginnelaan heeft DE RIDDER (IJzerwaren) bestaan, later Marie-Christinestraat. Het oude huis BROCAS, de sigarettenfabriek BOGDANOFF, waar voordien een "Salle de Variétés" was. De Firma VERGALEN, fabrikant van farmaceutische produkten en er is ook nog het huis op nummer 266 van den ouden Burgemeester BOCKSTAEL. Het huis van de bazen van de "Chocolaterie DERBAIX" waarvan de ateliers in de Molenbeekstraat waren."

b) Monsieur COEN (niet vertaald)

"Un abcès défigurait lamentablement l'avenue de la Reine : le passage à niveau et "den barriël". Pour tout vieux Laekenois, il y a le Laeken "d'avant-le-tunnel" et "d'après" car la vie se passait à gauche ou à droite de l'avenue. Dès 1932, les gigantesques travaux de terrassement commençaient et bloquaient toute circulation. Gamins, la promenade vers les travaux du fameux "tunnel" était un rituel sacro-saint où on feignait de s'intéresser et on s'étourdissait du bruit infernal des machines à vapeur qui enfonçaient d'énormes pieux."

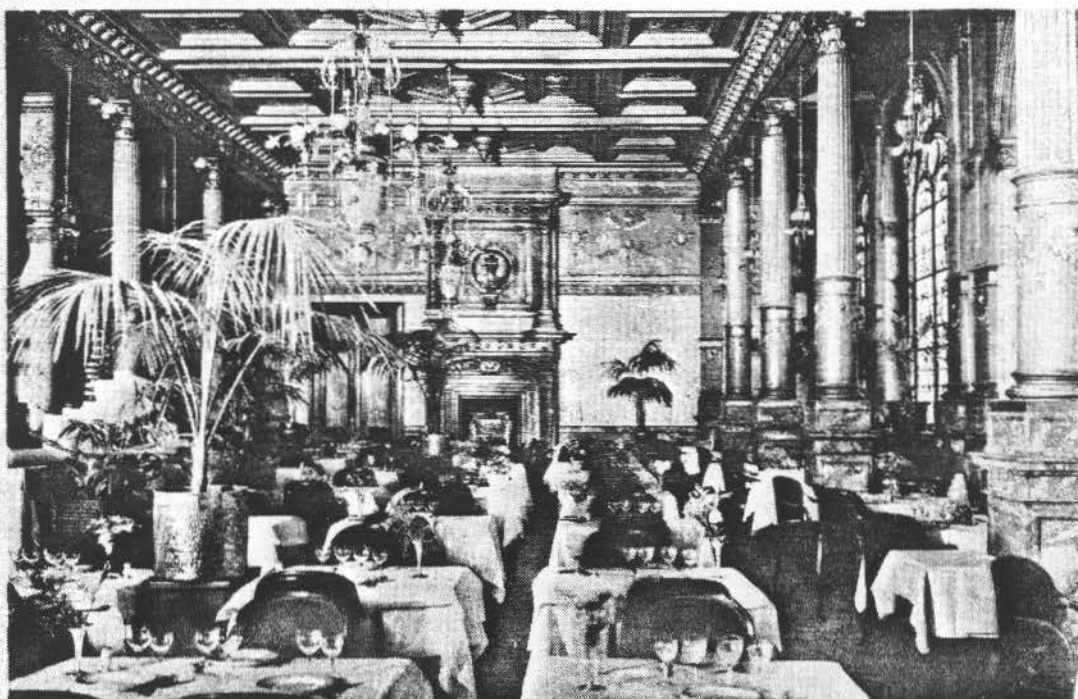
BESLUIT

LACA, Geschied- en Heemkundige Kring van Laken, die in zijn doelstellingen ook het streven naar het behoud en de eerbied voor het patrimonium inschreef, kijkt met belangstelling uit naar de omzetting in praktische verwezenlijkingen, naar aanleiding van de stellige belofte die de Heer Leo PARDON uitsprak, ter gelegenheid van de prijsuitreiking aan de deelnemers van de wedstrijd : "Haal een gebouw of een monument uit het verdomhoekje".

D. VAN KRIEKINGE en L. CANDAU

Bronnen

- De Nekker, Jaargang 15, nr 5, mei 1991
- Histoire des environs de Bruxelles, Alphonse WAUTERS, Ed. Culture et Civilisation, Bruxelles, Réédition 1972
- Histoire des Transports publics à Bruxelles, tome I, 1979
- "Mémoire d'Ixelles", Bulletin du cercle d'histoire locale d'Ixelles, n° 37/38, mars-juin 1990
- Mémorial (1865 - 1965) van de ASLK "Monumenten en Landschappen" 10de jaargang, nr 1 van januari-februari 1991
- Werk door leerlingen van Sint-Lukas Instituut in verband met een wedstrijd uitgeschreven door de Vlaamse Gemeenschapscommissie
- Privé-collectie prentkaarten D. VAN KRIEKINGE.

 Bruxelles. Hôtel Métropole Le Restaurant.

WERK VAN
ALBAN CHAMBON.

Restaurant "Alban Chambon" in HOTEL METROPOLE

BRUXELLES - Fontaine de St. Gilles

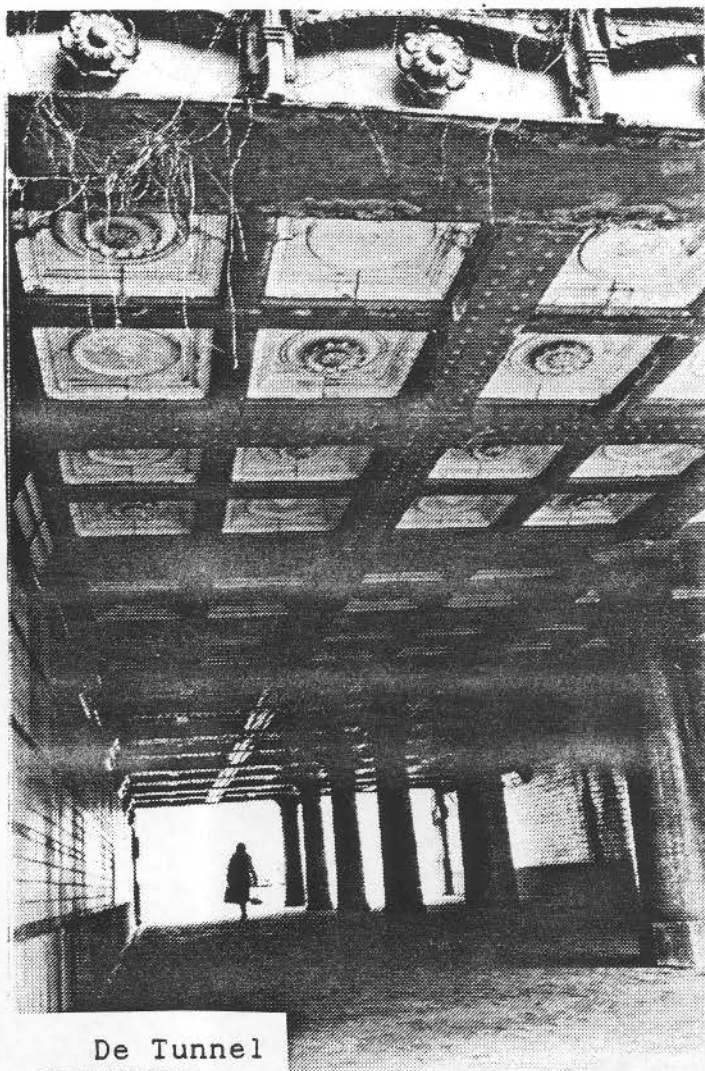
1867 Exposition Universelle

Uitbreiding hoofdzetel A.S.L.K.
(1910 - 1917)

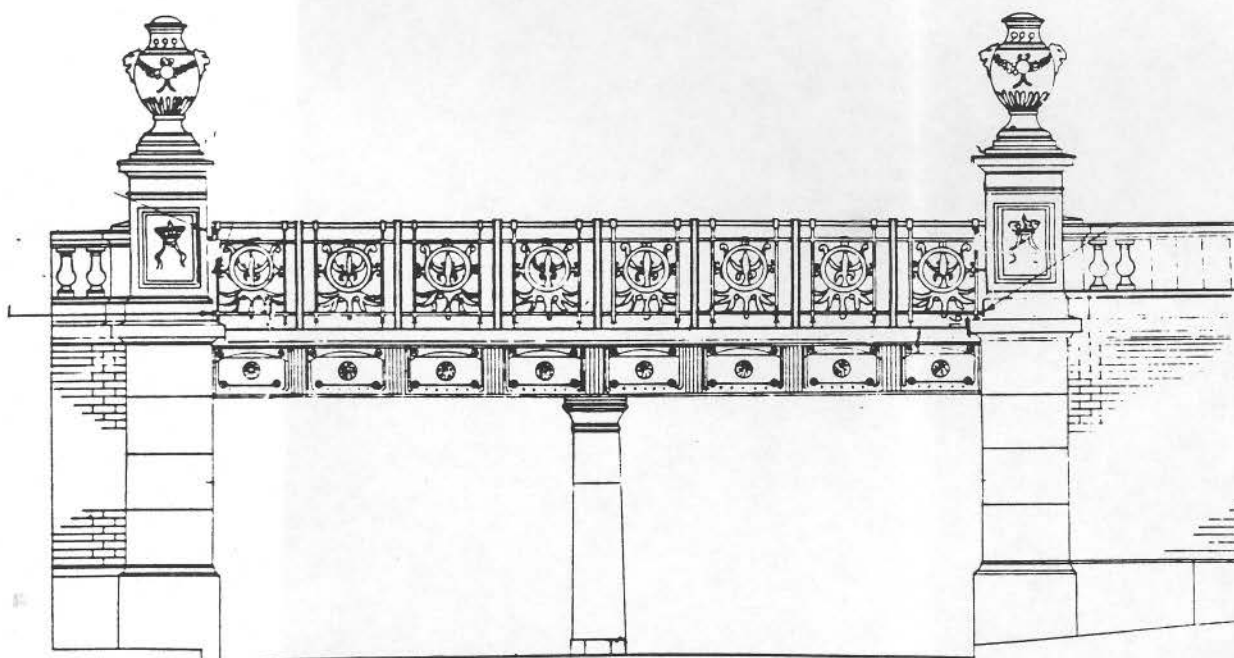

Lantaarn

De Tunnel

Foto's E. CHRISTIAENS.

Ontwerp buitenzicht.

TOPONYMISCHE BIJDRAGE

1830 IN TWEE LAKENSE STRAATNAMEN.

de WAUTIERSTRAAT.

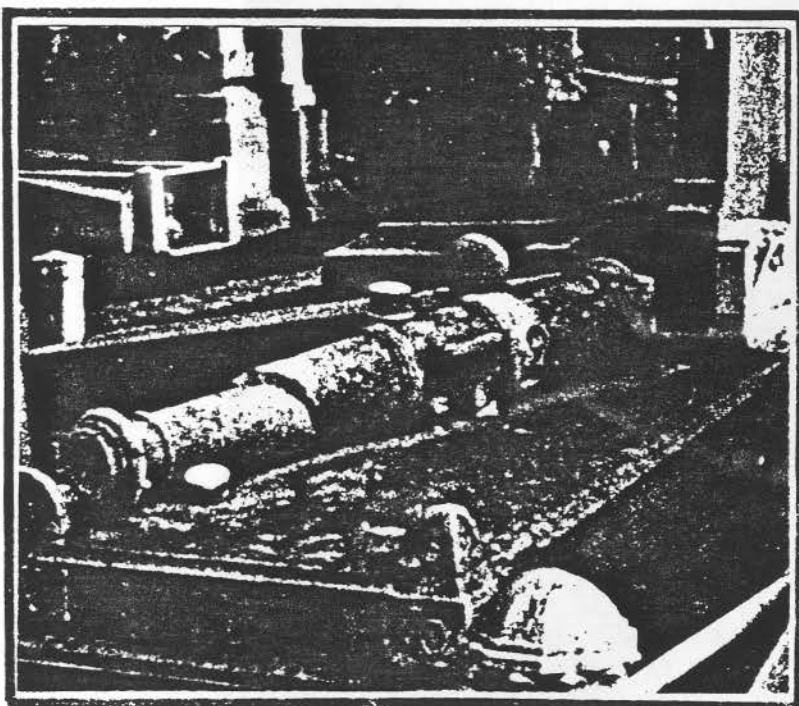
François-Xavier de WAUTIER zag het levenslicht in Laken in 1777. Hij werd soldaat en volgde zijn loopbaan onder de Oostenrijkse, de Franse en de Hollandse periodes. Als commandant van de vesting Doornik bestreed hij in het begin van de omwenteling van 1830 de opstandelingen. Onder druk van zijn Belgische officieren veranderde hij van kant. In het Belgisch leger bracht hij het tot generaal en inspecteur der linietroepen. Hij verliet de actieve dienst in 1842 en overleed op 23 januari 1872.

Een jaar later werd zijn naam door de gemeenteraad aan een Lakense straat gegeven. Tot de aanleg van deze straat werd besloten ingevolge het K. B. van 4 november 1871. Barones de WAUTIER bedankte de gemeente bij een brief van 16 mei 1873. De straat werd pas daadwerkelijk aangelegd in 1874.

NIELLONSTRAAT.

De Niellonstraat werd omstreeks 1903 samen met de Emile Bockstaellaan aangelegd.

Charles NIELLON (1795 - 1871) was een Franse militair die in 1837 door naturalisatie de Belgische nationaliteit verkreeg. Hij nam deel aan de veldtochten van Napoleon. Gevestigd in België, was hij in 1830 commandant van het eerste revolutionaire vrijkorps. Na succesvolle gevechten geleverd te hebben in Schaarbeek, Leuven en Lier rukte hij op 27 oktober 1830 aan het hoofd van zijn troepen Antwerpen binnen met de rang van luitenant-kolonel. Op 10 augustus 1831 kreeg hij het opperbevel over de Eerste Brigade van de Eerste Divisie en daarna van de Divisie van Vlaanderen.

Ten gevolge van een lastercampagne verliet hij het leger. In 1868 publiceerde hij "L'histoire des événements militaires et des conspirations orangistes de la Révolution de Belgique de 1830 à 1833". Generaal NIELLON woonde en overleed in Laken en werd aldaar op het kerkhof begraven. Op zijn graf liggen de afbeeldingen van de loop van een kanon en enkele kanonballen, die aan zijn militaire loopbaan herinneren.

P. VAN NIEUWENHUYSEN.

INTERESSANTE ARTIKELS / BOEKEN OVER LAKEN
OVER HET GROOT TENTOONSTELLINGSCEBOUW VAN DE HEIZEL.

In het nummer 91 (3de kwartaal- september 1991) van het tijdschrift "De Woonstede door de eeuwen heen" (1) verscheen een artikel over de oprichting van "Het Groot Paleis van de Heizel te Brussel (1931-1935)" (taalzuiveraars hebben moeite met het woord "paleis"), "compromis tussen monumentaliteit en vakmanschap" van de hand van Thomas COOMANS, assistent U.C.L..

De vertaling is niet vlekkeloos, maar het artikel is het lezen waard. Met wetenschappelijke precisie wordt de voorgeschiedenis van de Tentoonstelling 1935 gebracht (vijftig noten brengen aanvullende inlichtingen en geven de bronnen aan). Gegevens worden verstrekt over Joseph VAN NECK, hoofdarchitect van de tentoonstelling. Ook over het "programma" (beoogde doelstelling?) van het "Groot Paleis", de voorontwerpen, de tussenkomst ("interventie") van ingenieur Louis BAES, het definitief ontwerp, enz. (er wordt ook aandacht besteed aan het beeldhouwwerk aan de voorgevel, waarover de lezer later meer zal vernemen in onze reeks "Beeldhouwwerk in Laken").

Een erg interessant leesstuk over het toenmalig gedurfde bouwwerk dat in binnen- en buitenland bewonderd werd. (zie illustraties p. 28 en 29)

J.D.

(1) Belgisch-Nederlandse tijdschrift van de "Koninklijke Vereniging der Historische Woonsteden van België", de "Stichting tot het Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen" en de "Nederlandse Kastelenstichting" (Prins Alexandre de Merode is voorzitter van de Raad van Beheer).

NOG OVER DE SINT-ALBAANSBERGSTRAAT

Het boekje over deze interessante en voordien zo mooie straat - in illo tempore - werd gunstig onthaald.

Inmiddels werd nieuwe informatie verkregen. Zo verschaft erebischof van Troyes, Monseigneur MARSAT, meer informatie over de relieken en relikwiehouder van Sint-Albanus en werden gegevens bekomen van Duitse en Zwitserse Sankt-Albankerken en -abdijen. Binnenkort komt dus een aanvulling met ook verbeteringen van enkele storende typ- en andere fouten.

Voor zover als nodig wordt er aan herinnerd dat het boekje nog kan aangeschaft worden voor de prijs van 150 F (te storten op rekening nr 068-2095230-57 van LACA).

x x x

Zoals in het boekje vermeld, wordt de heuvel opnieuw bedreigd. Men wil namelijk in de groene zone, gelegen tussen de Tuinbouwers-, de Medori- en de Sint-Albaansbergstraat 167 huizen (oppervlakte 24.000 m²), 189 appartementen (oppervlakte 16.000 m²), handelszaken en kantoren (oppervlakte 6.000 m²) optrekken ! Sommige gebouwen zouden vier tot vijf verdiepingen tellen en bepaalde wegen zouden tot 14 meter breed zijn. (Volgens "Wijk Info Laken" uitgegeven door Schepen Guy LEVACQ, die bij Schepen DEMARET geprotesteerd heeft.)

Tijdens een commissievergadering in het Administratief Centrum van Brussel werd beweerd dat een geen verbinding zou komen tussen de St-Albaansbergstraat en de te bebouwen zone. LACA heeft zulks betwist en aan Schepen LEVACQ documentatie bezorgd waaruit blijkt dat er wel een verbinding gepland is. Het O.C.M.W. is immers al in 1979 overgegaan tot de onteigening van de weg die van aan de bocht van de straat verder naar boven loopt (en na een rechte hoek de tuinen van het riatgebouw "Orléans" bereikt).

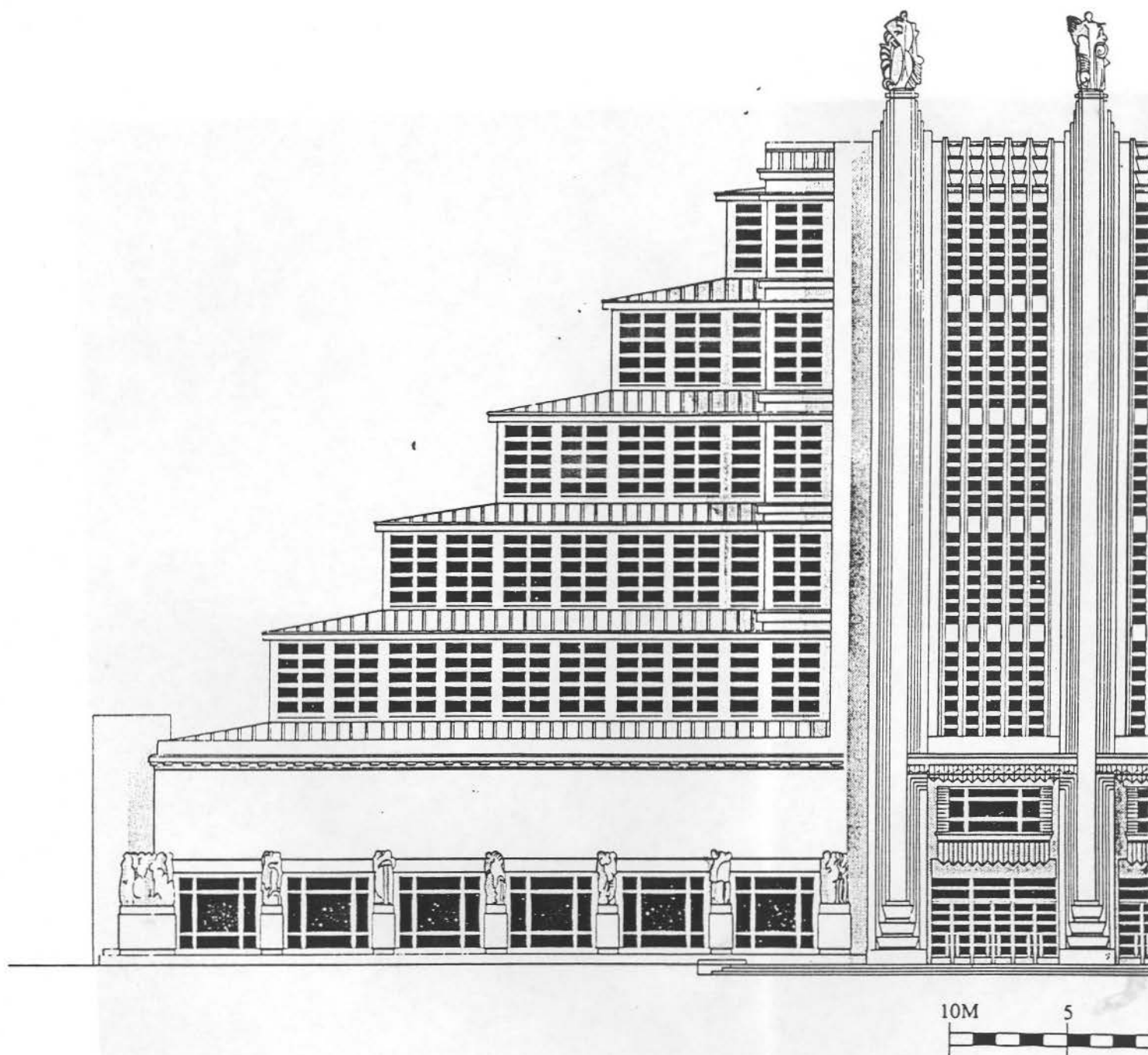
Uiteraard zal het plan op heftige weerstand stuiten. Maar, zoals gewoonlijk, bestaat de tactiek er in meer te vragen dan men eigenlijk wil. Na protesten en acties wordt het project afgezwakt en bekomt men uiteindelijk wat men wilde bekomen !

J.D.

□ I N H O U D □

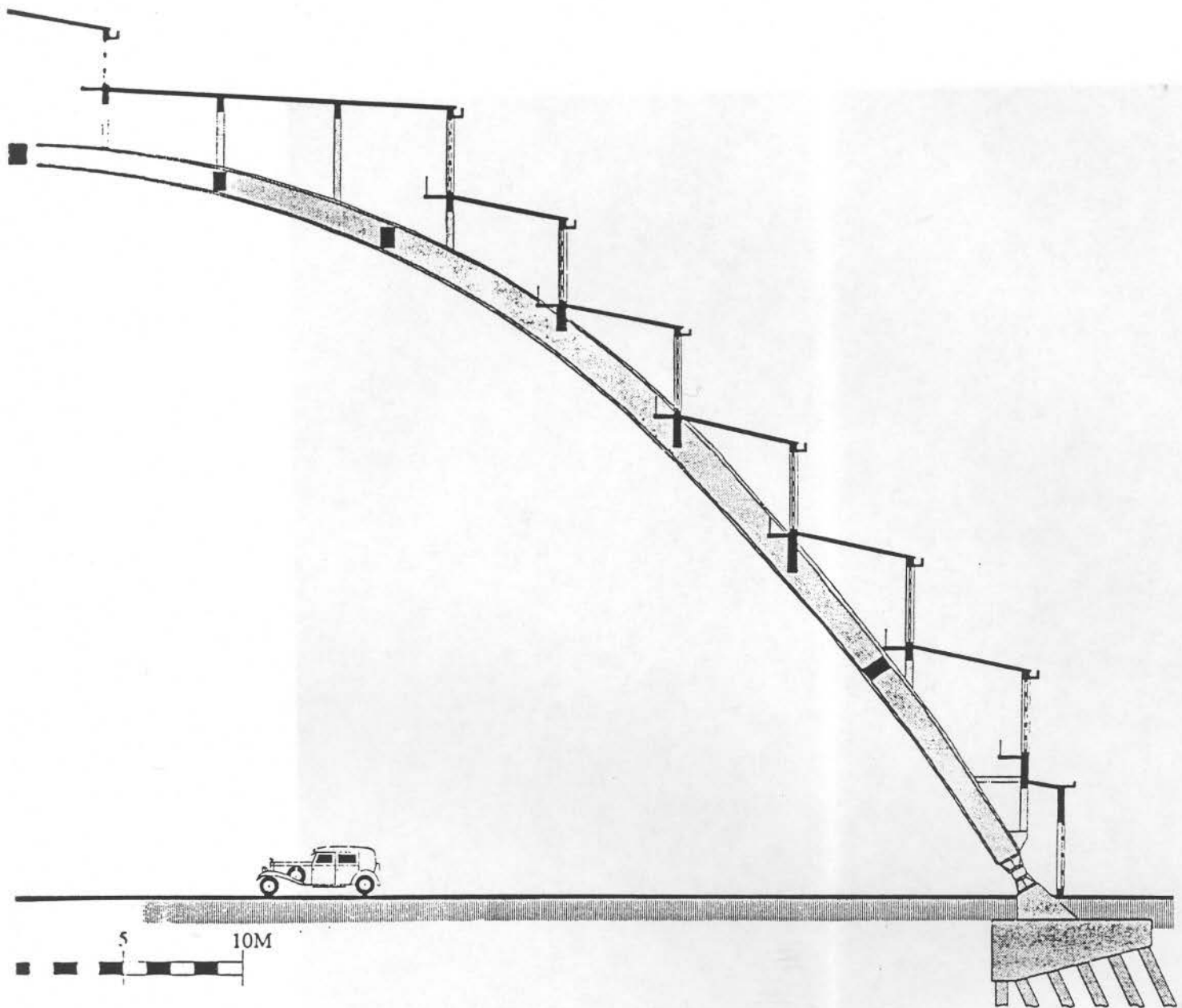
	pag.
1. Ten geleide	1 - 3
2. Op het kerkhof van Laken : Een merkwaardig familiegraf.	4 - 5
3. Herinneringen (van nen aave Lookeneir) Naschrift	6 - 11 12
4. Een toemaatje uit de verzameling V. CAPRON Illustraties	13 14 - 15
5. Beelhouwwerk en versieringskunst in Laken (vervolg) (NITSCHOWA)	16
6. De Koninginnelaan, een aanleg met hindernissen (vervolg) Herwaardering van de voetgangerstunnel Illustraties	17 - 22 23 - 24
7. Toponymische bijdrage (de WAUTIER- en NIELLONstraat)	25
8. Interessante artikels / Boeken over Laken	26
9. Nog over de St-Albaansbergstraat	26 - 27
10. Inhoudstabel	2
Illustraties bij 8.	28 - 29

Het Groot Paleis van de Heizel te Brussel

Halve opstand van de hoofdgevel van het Groot Paleis van de Heizel (Tekening Thoc 90, naar J. Van Neck).

Het Groot Paleis van de Heizel te Brussel

Halve dwarsdoorsnede van het Groot Paleis van de Heizel (Tekening Thoc 90, naar J. Van Neck).